

мэце весці узброеную ці іншую барацьбу з Савецкай Беларускай Рэспублікай, але наадварот, будзе дапамагаць як у справе адраджэння беларускага народу, так і ў справе поўнага здзейснення незалежнасці і непадзельнасці Беларусі.

На X з'ездзе РКП(б) у сакавіку 1921 г. аднім з узнятых пытанняў была неабходнасць дабівацца даверу раней прыгнечаных нацый, з-за чаго зарадзілася ідэя беларусізацыі, мэтай якой было распаўсюджванне роднай мовы і культуры.

Пераломным момантам можна лічыць вяртанне да Беларусі ў 1924 г. часткі ўсходніх тэрыторый. Ва Ўрадзе БНР гэта ўспрынялі як надзейнасць РСФСР у пытанні беларускага адраджэння. Яны ўсё больш схіляліся да ідэі, што большавікі ўжо змянілі свае стаўленне да беларусаў і былі рэалізаваны палітычныя і сацыяльныя ідэалы беларускіх сацыялістаў.

Усё гэта прывяло да Другой Усебеларускай канферэнцыі ў кастрычніку 1925 г. скліканай БНР у Берліне, дзе было заяўлена аб прызнанні Менска як цэнтра беларускага адраджэння, лічачы усялякія спробы актыўнай барацьбы супраць яго здрадай справе вызвольнага беларускага руху. Як вынік канферэнцыі, 15 кастрычніка падпісаны пратакол прызнання Савецкай Беларусі, дзе пастанавілі: «Спыніць існаванне Ўраду Беларускай Народнай Рэспублікі і прызнаць Менск адзіным цэнтрам нацыянальна-дзяржаўнага адраджэння Беларусі».

Пасля Берлінскай канферэнцыі многія прадстаўнікі БНР і эмігранты вырашылі вярнуцца на Радзіму. Многія заняліся навуковай працай, гістарычнымі даследаваннямі, настаўніцтвам. Але хутка беларусізацыя была згорнута і ўсе, хто вярнуўся ў Беларусь патрапілі пад сталінскія рэпрэсіі ў 1930-я гг.

Такім чынам, акрамя намераў схіліць беларусаў да падтрымкі большавікоў, да прычын правядзення палітыкі беларусізацыі можна аднесці жаданне ліквідаваць Урад БНР у эміграцыі, паказаць беларускім дзеячам, якія пакінулі Радзіму, што СССР не прыгнятае далучаныя тэрыторыі, а наадварот падтрымлівае іх нацыянальнае развіццё.

К. Кастрицкая

ИНТЕРПРЕТАЦИИ ОБОРОНЫ БРЕСТСКОЙ КРЕПОСТИ В 1941 ГОДУ В ХУДОЖЕСТВЕННОМ И ДОКУМЕНТАЛЬНОМ КИНО

Оборона Брестской крепости играет важную роль как в истории Великой Отечественной войны, так и в исторической памяти белорусского народа. В связи с чем интересным представляется вопрос, каким образом документальными и художественными фильмами формируется общественное знание об обороне крепости, насколько соответствуют кинематографические интерпретации реальным событиям, отраженным в научной литературе.

Объектом анализа являются документально-игровой фильм А. Пивоварова «Брест. Крепостные герои» (2010), художественный фильм А. Котта и В. Еремина «Брестская крепость» (2010), сборник документов «Брест. Лето. 1941 г. Документы. Материалы. Фотографии» (2016), книга С.С. Смирнова «Брестская крепость» (1965).

В процессе исследования были определены наиболее острые вопросы в истории обороны крепости, а именно: факт пленения красноармейцев и позиция комиссаров в РККА. В научной литературе взятие в плен трактовалось как следствие воздействия на бойцов беспокоящего огня, бомбардировок и отсутствия воды. Сдавались рядовые солдаты. В книге «Брестская крепость» автор делает акцент на том, что защитники попадали в плен тяжело ранеными или контуженными (т.е. не по своей воле), а видя безнадежность ситуации, пытались совершить самоубийство. В фильме «Брестская крепость» показана добровольная сдача солдат в плен после агитации немцев 23 июня и захват ослабших бойцов комиссара Фомина. В киноленте «Брест. Крепостные герои» А. Пивоваров предполагает, что 23 июня сдались в плен западники, которые ненавидели советскую власть, а 26 июня была пленена группа Фомина, которая действительно к тому моменту обессилела, но не все были тяжело ранеными. Что касается комиссаров, то в документах дается почти одинаковая оценка: они препятствуют сдаться в плен другим, при этом угрожая расстрелом. В книге Смирнова не дается подобной характеристики. В документальном фильме также нет упоминания о расстрелах и угрозах, но сказано, что солдаты сражались до последнего, ввиду страха быть расстрелянными в плену (это зафиксировано в немецких документальных источниках). В художественном фильме также не демонстрируются попытки красноармейцев сдаться в плен, тем более нет эпизодов, где на этом основании комиссары угрожают или расстреливают солдат.

Таким образом, документальный фильм не всегда отображает все факты, зафиксированные в научной литературе, но не искажает сути событий, а задачей художественного исторического фильма является создание мифа как идеологизированного и идеализирующего конструкта, который служит для героизации событий и личностей, вследствие чего у общества должно возрасти доверие к интерпретируемой в фильмах фактологии. Однако ввиду своеобразной и почти всегда субъективной передачи содержания миф может вступить в конфликт с данными из документальных источников.

А. Лаўрэнцьеў

КВАДРЫЛІНГВІЗМ НА БЕЛАРУСКІХ ЗЕМЛЯХ У XVII–XX стст.

У сучасным свеце немагчыма ўявіць сябе сітуацыю моўнай універсальнасці, бо кожны асобна ўзяты народ жадае прадэманстраваць, вылучыць сваю нацыянальную ідэнтычнасць менавіта праз мову. Праблема глабалізацыі надае гэтай з’яве асаблівую, нават падчас і заангажаваную афароўку. У гэтым рэчышчы некаторыя з дзяржаў на заканадаўчым, канстытуцыйным узроўні замацоўваюць некалькі моў. У сувязі з гэтым немагчыма абмінуць такую еўрапейскую краіну як Швейцарыя, дзе на заканадаўчым узроўні суіснуюць у згодзе чатыры дзяржаўныя мовы: рэтараманская, нямецкая, італьянская і французская. Цікавасць да моўнай разнастайнасці ў гэтай краіне падштурхнула аўтара да аналізу моўнай сітуацыі на беларускіх землях цягам чатырох апошніх стагоддзяў.